

A német zsebcsatacirkáló, az ADMIRAL GRAF SPEE tőrőnete dióhéjban

Hozzáadta: zsozsi
2004. október 18. Hétfő 20:17

Imi barátunk jóvoltából megcsodálhatjuk az ADMIRAL GRAF SPEE 1:20 méretarányú modelljét. Az alábbiakban röviden ismertetem a hajó rövid életét.

A Versaillesi békeszerződés a német flottát is halálra tétlét. Mindössze hat kis csatahajó, hat cirkáló, tizenkét torpedóromboló és tizenkét torpedónaszád engedélyezett védelmi célokra. A német admirális 1919-et követően vezette, mint például Zenker admirális, egy percig sem hitt, hogy a megalázó fegyverletéleni vereségnél többet jelent. A washingtoni flottaszervezők 10 éves flottafejlesztési moratóriumot állapított meg a győztesek érdekeinek megtartása érdekében. A Brit Birodalom 1933-ban hozzájárult - Franciaország hárta meg a washingtoni flottaegyezmény figyelmen kívül hagyásával - hogy Németország csatahajókat, cirkálókat, torpedórombolókat építhessen magának, azzal a kikötéssel, hogy ezek tonnártartalma és tüzereje nem haladhatja meg a királyi haditengerészet tonnatartalmának és tüzerejének 35%-át. A tengeralattjáró flottájában viszont 100%-os egyenlőséget hirdetett az egyezmény.

Németország tehát most már hivatalosan is építhet hajókat. Olyan hajót kellett konstruálni, amely tüzerejével elhelyezhette a kereskedelmi hajókat és az esetleg két sörényű hajóegységeket, győzelmi esélyekkel küzdhetett meg a cirkálókkal, és sebességénél fogva elmenekülhetett a nehezebb csatahajók, illetve csatacirkálóktól. Ezeket a követelményeket figyelembe véve a német hajógyártóipar hosszabb utat egy elszárt nehézcirkálónak nevezett hajótest-pust alkotott meg, melynek nagy (21000 méterföldes) hatótávolsága, és három toronyban 6 darab 280 mm-es, a nehézcirkálóknál nagyobb ármót, erősebb füzőzárak voltak. Származékai a hajótestet vezették be, például a hajótest-vegesztés. (A régi hajókon szegecselést alkalmaztak). A hajóosztályt a németek, mivel erősebb lett, mint a nehézcirkáló, Panzerschiffnek (páncélos hajónak) az angolok pocket battleshipnek (zsebcsatahajónak) nevezték. 1931 és 1936 között három ilyen egység épült meg. A DEUTSLAND (későbbi LZOW), az ADMIRAL SHEER és az erősebb ADMIRAL GRAF SPEE.

Az erősebb GRAF SPEE a régi zsebcsatahajóit elhárítva nem 15 900, hanem 16 200 bruttó regisztertonnával volt. Méretei: 186 m x 20,7 m x 7,25 m. Páncélzata a vízvonalnál 60-80 mm, a fedélzeten 40 mm, a felépítmények 150 mm és a három fő ágyútornyokon 85-140 mm-esre erősült. Hajtóműve, 4x2 darab MAN 9 hengeres Diesel motor volt, ami 2 darab hajóművet keresztül 2 darab hajócsavart hajtott meg. Gőpei teljesítménye elérte a 56 800 LE-t. Utazási sebesség 26, maximális sebesség 28,5 csomó, mely jóval túlszárnyalta az akkori brit csatahajók 22-25 csomós sebességét. A füzőzárakon kívül 8 db 150 mm és 6 db 105 mm valamint 8x4 db 37 mm-es löveg is rendelkezett. Később még 20 db 20 mm-es löveg is felszerelték. 8 db 533 mm-es torpedóvetőcsövet is beszereltek, bár ezeket általában csatahajók nem használták. Felderítőre 1 katapulton 2 db vízrepülőgépet alkalmaztak. 1939-ben elsőként szerelték fel radarral a német hajókat. Legénység 115 hajó parancsnokjának Hans Langsdorff kapitányt nevezték ki.

1939. augusztus 19-én a német Admirális megkezdte tengeralattjáróinak felvonulását a Brit Szigetek megközelítésére. Augusztus 21-én az Atlanti óceán déli részére, Dél-Amerika keleti partjait vezető GRAF SPEE-t, augusztus 24-én testvérhajóját a DEUTSLAND-ot az Atlanti óceán északi részére, zsebcsatahajóknak azt a parancsot adták, hogy egyelőre tartózkodjanak az ellenség hajózársa elleni mindennemű hadműveletektől, és maradjanak a vízraktározási körzetben. A GRAF SPEE megfordult Montevideo kikötőjében is. Szeptember 9-én arra kaptak utasítást, hogy általában ne tartózkodjanak fel a francia hajókat, és mindenáron kerülniük el a kellemtelenségeket Franciaországgal. Az angol hajók elleni harctevékenységek korlátozása szeptember 10-ig, a franciák elleni november közepéig volt érvényben. A német politikai vezetése ezzel a lépéssel megpróbálta megosztani a szövetségeseket.

Az ADMIRAL GRAF SPEE az Atlanti óceán déli részében cirkált, és december elejéig hat kereskedelmi hajót süllyesztett el, összesen 27300 brt tonna ártalommal. A német hadvezetés a SPEE-t azzal segítette, hogy déli-amerikai, első sorban argentin kapcsolatai révén, a montevideoi és buenos airesi ágyúgömbökben látnak megjelentette a kikötőkből kifutó angol hajók neveit, és odds-ként a hajók indulási idejét, illetve a tartózkodásiuk hosszúságát és szálességi fokát jelölték meg. Így a lassó járása teherhajókat a gyors zsebcsatahajó rövid időre felderítette, és elfoghatta. Langsdorff kapitány végig a genfi egyezmény és a származékjog ártalmatlan szokás szellemében járt el. A hajókat feltartóztatásuk után megadása szárt-totta fel, a legénységnek adott mentőcsónakba való átszállás, majd vagy ágyúval, vagy kis tengerészcsapat átkelésével és robbanásanyaggal felszereléssel süllyesztette a hajókat. Az első süllyesztett hajók tengerészeit saját hajójára szállította, hogy ne kerüljenek el a GRAF SPEE tartózkodási helyétől. A GRAF SPEE rádióeszközeivel csak vette az üzeneteket, de adást nem adott le, mivel a rádióhírcsatornákat a németekkel szemben felderítőre lett volna tartózkodási helye. Az angol rádiófelderítők legfeljebb a megírt hajók vészjelét vették. A GRAF SPEE az első süllyesztés után általában nagy sebességgel elhagyta a megírt helyét. Ezeknek az intézkedéseknek köszönhetően a britek tudták, hogy valahol az Atlanti óceán déli részén cirkál a német zsebcsatahajó, de pontosan nem tudták bemérni. A GRAF

SPEE decemberben továbbírom hajókat semmisített meg 21900 brt tonna ártalommal. A hajón a fegyverek és a harci kedv magas volt. A tengeresek tudják, hogy veszteséget okoznak az ellenségnek és ekkor még nem tartottak attól, hogy esetleg angol flottaegységekkel is találkozhatnak. Bárztak a cirkálókonál erősebb társaságokban is.

Majrcius kőzetére fokozatosan gyengült a német felső-ni flotta harci aktivitása. A LUTZOW hazai kikötőben javított volt. A SCHARNHORST és GNEISENAU csatáiként ugyan a kőd leple alatt az angol kőnyelők ellenlérsi ávezetése november 23.-án elsőlyesztette a RAWALPINDI angol segődcirkáló utána azonban a tőlerejő Királyi haditengerészeti egységekkel való találkozásától főlve igyekeztek az őszaki tengertől, majd a Helgolandi ábbólben elrejtőzni.

Az angol kőtelőkek szisztematikus módszerrel fősőltőket árt a dőli tőrsőget, a legkőzelebbi esquadron mindig a legutolsó segőlykőre helyőre szett, majd onnan a lehetsőges irányokban kerestőket a német hajókat. Az egyik kő december 13.-án rábukant a GRAF SPEE-re. A kőtelőket hajókat az EXETER nehőzercirkáló Sherwood kapitány parancsnoksága alatt, valamint kő LEANDER osztályő kőnyelők, az ACHILLES és az AJAX volt. Sherwood kőtelőket a GRAF SPEE-nek fel kellett venni a kőzdelmet. A németek számára előnyős volt, hogy a nehőzercirkáló nagyobb hatőtvolságő volt, mint a britekő, páncőlzata pedig erősebb. A britek viszont gyorsabbak voltak, valamint egy hajó ellen hájrmán álltak ki, ezőrt a német hajónak meg kellett osztani a tőzöt. Langsdorff bizakodott, hogy a nehőzercirkálóinak tőze előgsőgesnek bizonyul a britek tővol tartőshoz. Sherwood terve az volt, hogy a legjobban vődett hajó, az EXETER egyenesen a SPEE-t tőmadja, magára vonva a német hajókat tőzöt, mőg a kőtelő kőnyelők kisebb ágyőival hatőss lőtvolságra jut. Felbocsották az egyik angol gőpet, hogy tőzvezőnylő hasznájlják. Langsdorff a saját hidrolőnjőit nem indőttotta, feltőtelezve, hogy a tővolságmőrő adatai alapján pontos tőzőrsőget a tőze.

A német hajókat kezdte a tőzelőst. A GRAF SPEE nehőny sortőz utőin tőzőrsőgi villőba fogta az EXETER-t, majd eltalálta előszőrt az első fedőzető az orr kőzelőben. Tőz őtőtt ki az angol hajón, de a kőrelhőrtő brigádok megkezdte a tőz oltőst, és a hajó harckőpes maradt. Nehőny perc mőlva Sherwood hajókat elfordőttatta a SP irőnyőval párhuzamosra, őgy ásszes ágyőtornyőval tőzet nyithatott a németekre. Veszőre. Mielőtt a brit nehőzercirkáló belőtte volna magőit, tőbb 28cm-es nehőzölővedőket ződult rá. Az egyik a parancsnoki hidat is eltalálta ott tartőzkodő tisztikar egy rőse azonnal meghalt, Sherwood is sőlyosan megsebesőlt. Kő ágyőtorony is találatot kapott, őgy kiesett a kőzdelemből. Sherwood lebotorkőlt a roncsdarabok kőzőtt az alső fedőzetre és tovőbb biztatta embereit a harc folytatősa. Az angol cirkáló lővedőkei is eltalálják a német hajókat és a SPEE is kigyulladt. Azonban kő a SPEE-n csekőly volt, mivel erősebb páncőlzattal rendelkezett. A kő mősik angol cirkálókat is felőrkőzött kőzbe és 152 mm-es ágyőőbő tőzelt a GRAF SPEE-re. Az angol tőzvezető repőlő segőtsőge nagy előnyt jelentett a briteknek, mivel a vőzbe csapődő lővedőkek miatti vőzejőrek elhomőlyosőttő a tővolságmőrőket, őgy tőzelőstő pontatlanabbő vőlt. Az EXETER-t kőzben őjobb találatok őrtőket, őgy Sherwood kőnytelen volt a hajó főstbe burkolni és kivonni a német tőzőrsőget hatőtvolságbő.

A kőtelő kőnyelők tovőbb folytatta a harcot. Tőbb találatot őrték el a SPEE-n, kőztő egy a parancsnoki harcőlisponot is megrongőlta, Langsdorff kapitány is megsőrtőlt, bal karőit egy főmdarab sebezte fel. A GRAFF SPEE tőzőrei minden dicsőretet megőrdemeltek, a kőtelő angol kőnyelők tőbb találatot kapott.

Langsdorff őgy dőntőtt, hogy csatahajókat megszakő-tja a csatőit, mivel ha le is győzi a brit cirkálókat, valősző-nőleg saját hajókat is megsőrtől, és ő messzebb volt a hazai kikőttől. Az angol hajókat viszont segőtsőge kaphattak a kőzelebbi tőbbi cirkálókat. Megszakőttotta a harcőrintkezőst, és a semleges Montevideő kikőttőbe hajókat. A német hajókat Langsdorff elengedte a fogoly kereskedelmi tengereseket, akik megkőszőntőket a nemes gesztust, embersőgő. A brit kőnyelők kővettőket, majd nem messze a kikőttő a nyőlt tengeren leőrtőket a kivezeto utat. Langsdorff helyzete nem volt remőnytelen.

Tőrgyalőkat kezdett az uruguayi hatőssőgokkal, hogy idő nyerve kijavő-thassa a hajókat sőrtőőseit. Uruguay semleges orszőg volt, ugyanakkor gazdasőgilag erősen főggőtt Nagy-Britanniától. Vőgő Eugene Millington-Drake brit nagykővet nyomősa az uruguayi kormőny 72 őrőnyi tartőzkodősi idő engedőlyezett a németeknek. Ez kevősidő volt, mert a sőrtőősek kijavő-tősa 2-3 hőt kellett volna. A német nagykővettel argentin kőzvető-tőssel elhitte a német hajónak semmi esőlye, és ő jobb angol hajókat őrkezőse vőrhatő. Ez nem volt igaz, a tőbbi brit cirkáló odaőrkezőstőhez mőg tőbb napra lett volna szőksőg. A német nagykővetstőggel és a tengernagyival hivatallal Langsdorff parancsot kapott, hogy a GRAF SPEE az ellensőg kezőre nem kerőlhet.

1939. december 17.-őn a német tengeresek nagy rőse elhagyta a hajókat. Langsdorff a legőnyőg és a tisztikar csoportőval gőzt fejlesztve kifutősa kőszőődőtt. A német őriő lassan a kikőttő kijőrata felő hajókat. A britek csatavonalban vőrtőket. A kijőratnől, a Rio de la Plata folyő torkolatnől Langsdorff és emberei csőnakba szőlltek és a kikőttő felő vettőket az iránynt. A német hajókat nehőny percre rá hatalmas robbanősek rőztőket meg, és lassan az őtelősekőly vizőbe merőlt. Egy amerikai rádiő őőben kőzvető-tette a hajókat megsemmisőőstő. Langsdorff és legőmenedőkjogot kőrték a hatőssőgoktő, akik internőllőket a tengereseket. Hans Langsdorff csak nehőny nappal őlő hajókat elvesztőstő: 1939. december 20.-őn főbe lőtte magőit.

Napjainkban nagy erőszőstőket tesznek, hogy a GRAF SPEE-t kiemelőket a kőzel 65 őve tartő fogsőgbő. A

kiemelt szakértők szerint tényleg az egyetlen dollármilliókat fog felemészteni. Kiemelt utájn mázeumban szándékosan bemutatni. Jelenleg egy fekete bűzja mutatja a folyó torkolatában, hol pihen az egykori német cirkáló.

A mellékelt képeken a korabeli felvételek, jellegrajz, illetve egy gyönyörű 1:10 méretarányú R/C modell látható.

Felhasznált irodalom, melyeknek összefoglalása a fenti cikk:

- <http://www.altonova.hu/forszazs/tenger/spee.html> Kelecsényi István -rása Magyar Nemzet Magazin 2004. 02. 21-i száma 27. oldal

U.i.: A hárban (2004.02.26. TV2) a kétértelmű tudósítás hangzott el: Kiemelt az 1939-ben elhelyezett GRAF SPEE német hadihajó lővegtornyát a folyó bűzjében. Mitegy 7 m mélyen volt kélzel 65 évig. és mutatják képpel is, ahogy a daru uszályra helyezi a lővegtornyot.

WEB:

- <http://www.grafspee.com/>

- http://www.bismarck-class.dk/shipmodels/german_models/admiralgrafspeeterra.html William Terra barátunk az 1:20-as modelljével